

SLOVENSKI NAROD.

„Slovenski Narod“ velja po pošti:

za Avstro-Ogrsko:	za Nemčijo:
celo leto skupaj naprej . . . K 30.—	celo leto naprej . . . K 34.—
pol leta 15.—	za Ameriko in vse druge države . . . K 40.—
četrt leta 7-50	celo leto naprej . . . K 40.—
na mesec 2-50	

Vprašanjem glede inseratov se naj priloži za odgovor dopisnica ali znamka.
Upravištvu (spodaj, dvorišče levo), Knaflcova ulica št. 5, telefon št. 83.

Inhalna vasa dan zvečer izvrača medelje in praznike.

Inserati se računajo po porabljenem prostoru in sicer: 1 mm visok, ter 63 mm širok prostor: enkrat po 8 vin., dvakrat po 7 vin., trikrat po 6 v. Poslano (enak prostor) 16 vin., parte in zahvale (enak prostor) 10 vin. Pri večjih insercijah po dogovoru.

Novi naročniki naj pošljejo naročnino vedno po makaznicah.
Na samo pismene naročbe brez poslatve denarja se ne moremo nikakor ozirati.
„Narodna tiskarna“ telefon št. 85.

„Slovenski Narod“ velja v Ljubljani

dostavljen na dom ali če se hodi ponj:

celo leto naprej . . . K 28.—	četrt leta . . . 7-—
pol leta . . . 14-—	na mesec . . . 2-30

Posamezna številka velja 12 vinarjev

Dopisi naj se frankirajo. Rokopisi se ne vračajo.

Uredništvo: Knaflcova ulica št. 5 (v pritličju levo), telefon št. 34.

Gorica osvobojena.

Čedad, Tržič zasedena. Naše armade prodirajo v Benečansko ravnino. Nad 100.000 vjetnikov in 700 topov! Cesar na čelu zmagovite vojske.

Trst, 26. oktobra. (Kor. urad.) Cesar Karel, ki je kot prestolonaslednik uvedel zmagovito ofenzivo proti Italiji meseca maja 1916, se je sedaj, ko se je pričela druga ofenziva proti istemu sovražniku, zopet postavil na načelo napadajočih armad. Kot vrhovni poveljnik je odšel cesar v noči na 24. oktober, ko so pričele zavzevalne čete z napadom ob gorenji Soči, na soško fronto, sprejel še v vlakih poročila o prvih uspehih zaukazane napadalne operacije ter odletel takoj, ko je došel v gibanju ozemlje, k podrejenim mu višjim poveljnim. Že drugo jutro je sledil cesar, spremljan od šefa generalnega štaba, sledovom svoje napadalne armade.

Pričetek artiljerijskega boja je bil določen za 2. uro zjutraj dne 24. oktobra. Vsled goste megle in vedno hujšega dežja ni mogla biti artiljerijska priprava tako uspešna, kakor se je prvotno nameravalo. Kljub temu je pričela infanterija ob zaukazanih jutranjih uri z napadom. Z občasnim vredno držnostjo je bil n. pr. kljub velikim težkostem večji nemški oddelek disponiran po Soški dolini naravnost na Kobarid in Robič, je torej ta oddelek z luga sem obšel Krn, dočim so istočasno preizkušene avstro-ogrsko gorske čete zapadno od tega gorovja sestopile v Soško dolino. Italijansko vojno poročilo pravi, da naš napad sovražnika nikakor ni zadel nepričakovano in nepripravljenega. Komentar k temu je dejstvo, da so v Kobarid došle nemške čete našle italijanske divizionarje skupaj z enim njegovih brigadirjev in vsemi polkovnimi poveljniki ter jih mogle vse skupaj odpeljati.

Popoldne se je odpeljal cesar k nekaterim višjim poveljnim, da s kar najmanjšo izgubo časa sprejme zadnja poročila ter da na njih sloneča povelja. Isti večer še da se je izvedelo, da se pričinja italijanska fronta tudi na Banjski visoki planoti majati.

Dne 25. oktobra se je odpeljal cesar k nekaterim višjim poveljnim, da s kar najmanjšo izgubo časa sprejme zadnja poročila ter da na njih sloneča povelja. Isti večer še da se je izvedelo, da se pričinja italijanska fronta tudi na Banjski visoki planoti majati.

Drugi dan, 26. oktobra, pa ni pokazal cesarju samo poteka bitke, marveč ga je spravil tudi pogosto v dotiko s četami, ki so korakale v boj. Cesar je bil ta dan na dveh opazovalskih, ter je mogel z enega jasno pregledati Banjsko planoto, z drugega pa je mogel opazovati boje na Fajti hrib. Na Banjski planoti so se Italijani umikali, naša pehota jim je sledila za petami.

Ko je prišla sovražnik v ožino Soške doline, so streljali naši dalekosežni topovi v goste mase. Letalske flotile so priplule nad doline in posegle v boj. V strašnem trohlu so se gnetli Italijani k prehodnim točkam.

Ko je prišla ogrska pehota v sedlo med obema vrhama Fajtje hriba, od katerih so eno držali naši, drugo pa Italijani, se je položil v nizavo resnično impozanten zaporni ogenj od tedaj prav za prav ne zelo zgovorne italijanske artiljerije. Vrli Ogrji so pa po 4. popoldne

prekoračili to peklo železa in svinca. Zavzeli so Fajti hrib.

Cesar, ki so ga obdajali še generalnega štaba general pehote baron Arz, zunanji minister grof Czernin in poveljnik armadne skupine generaloberst pl. Borojevič in pri katerem se je nahajal tudi Feliks (Elias?) princ Parmški, ni obrnil pogleda od pozorišča ter velikanske borbe.

Ponosen na delo svoje brambne sile, v hvaležnem priznanju junaštva zvestih zaveznikov, ki se bore prvi na tem bojišču, se je posvetil cesar z zvišanim zaupanjem svojemu delu kot voditelju te, po osnutku in učinku velike bitke.

Nastopila je noč. Pod težo oboroženja in vsled težkega marša utrujene, so se ustavile čete v nekem gozdu. Avtomobil cesarja in njegovega spremstva so se ravno peljali na drugo novo stališče. Nekateri infanteristi so spoznali cesarja. Veselo presenečen je zaklical sam: »Károly!« In že je gozd oživel. Moštvo, ki je ravnokar menažiralo, dočim so postavljali drugi šotore, je zapustilo delo in jed ter teklo k cesti. V trenutku je stalo sto in sto, tisoč in tisoč mož ob cesti in na pobočjih in iz raznih instrumentov, ki so jih imeli vojaki, je zadonela cesarska pesem, hornisti so igrali generalmarš, vse pa je uglušilo klicanje: »Živeli!« v boj odhajajočih bojevnikov svojemu vrhovnemu voditelju. Cesar je bil globoko ginen.

Velikosti in svečanosti te slike ni mogla zatemniti niti slika, ki se je podala ta večer iz poročil podrejenih voditeljev:

Matajur je zavzet, zbori nevzdržno prodirajo proti prostoru pri Čedadu, 60.000 mož je vjetih, 500 topov vpletenih!

To noč je prebil cesar na malem kolodvoru na Krasu. On ni vedel, da so luč njegovega vagona ravno tako zastirali, kakor luč postaje, ker se je nahajal v območju soražnika in na postaji, ki jo je bil sovražnik že pogosto bombardiral.

NAŠE URADNO POROČILO.

Dunaj, 27. oktobra. (Kor. urad.) Italijansko bojišče. Pod osebnim vrhovnim vodstvom Njegovega Veličanstva našega cesarja in kralja doždeva udarec proti italijanski glavni sili. Naše v boju preizkušene soške čete in z nevzdržnim sunkom prodirajoče nemške bojne sile so dosegle velik uspeh. Na nešteti bojiščih zvarjeno in s krvjo naših najboljših posvetočeno bojno bratstvo zaveznikov se je izkazalo iznova na brezprimern način. Ob gorenji Soči so naše alpske čete: mnogokrat preizkušeni pehotni polki, cesarski lovci in strelci s Štajerske in Tirolske, v skalovju Rombona in Kanina in na Stol in v žilavem vztrajanju in učinkovanju premagale težke pokrajine in sovražnika. Jugozapadno od Kobarida so v naskoku zavzeli pruski Slezijci visoki Matajur. Tu in zapadno od Tolmina se vrše boji skoz in skoz na italijanskih tleh. Na Banjski planoti se branijo Italijani korak za korakom. V silnih bojih smo zavzeli sovražne pozicije južno od Vrha, višino 652 pri Vodicah, za katero so se svojčas vršili tako vroči boji, in Sveto goro, katere zavzete so Italijani kot zmago enake soške bitke tako zelo praznovali. Sinovi vseh avstrijskih in ogrskih pokrajin so tekmovali v napadanju. Pri Kanalu in vzhodno od tam sta dve c. in kr. diviziji sami vjele 16.000 mož in vpletili 200 topov. Severno od Gorice stojimo ob Soči. V odseku Fajtje hriba je iztrgala ogr-

ska sibinskih divizija, ki že delj kakor dve leti zvesto straži ob dolnji Soči, sovražniku v presenetljivem napadu njegovo prvo črto. Vjele je 3500 Italijanov. Skupno število vjetih se je zvišalo na 60.000, število vpletenih topov na 500. Sovražnih letal smo do sedaj zbiti 26. — Šef generalnega štaba.

Dunaj, 28. oktobra. (Kor. urad.) Danes zjutraj so naše čete zasedle Gorico. S kastela vihrajo po enoletnem sovražnem gospodstvu zopet, kakor dolga stoletja, naše zastave. Italijani so se umaknili preko Soče. — Šef generalnega štaba.

Dunaj, 28. oktobra. (Kor. urad.) Italijansko bojišče. Včeraj je padla od naše soške fronte zadnja okov dve in pol leta enako slavno, kakor z vrhovi bojevanega obrambnega boja. Tako na Krasu, kakor v odseku pri Gorici smo prešli v napad. Italijani niso mogli nikjer vztrajati proti našemu navelu. Na južnem krilu so naše prednje čete zavzele Tržič. Od Gradiške navzgor je izvršil ob 3. zjutraj major Močsary na čelu svojega hrabrega koscevskega lovkega bataljona št. 11 naskok preko gorečega soškega mostu ter prodrl na desni breg reke in iztrgal soš vrazniku hrib Fortin. Na gorškem kastelem so razobesili oddelek karlovaškega pešpolka št. 96 ob 2. zjutraj našo zastavo. V hitrem zasledovanju smo prekoračili zapadno od osvobojenega mesta Sočo ter prišli na višino Podgorje. Banjska visoka planota s Kukom vred teži za našo fronto. Pri Plaveh so si naše čete v ljutih bojih izsilile prehod preko reke. Čedad je v nemških rokah. S silo prodirajoč so naši zavezniki zlonilni vsak odpor sovražnika ter dospeli tu do izhoda v benečansko ravnino. Porazene armade vojvode Aoste in generala Cappella so do sedaj utrpele 80.000 mož vjetih. Število topov se nizko ceni na 600. — Šef gen. štaba.

NEMŠKO URADNO POROČILO.

Berolin, 27. oktobra. (Kor. urad.) Italijansko bojišče. Pod osebnim vrhovnim vodstvom avstrijskega cesarja, ogrskega kralja, pripravljena akcija proti glavni sili italijanske armade dozorava s sodelovanjem brezprimarne sile nemških čet, ki so stopile ramo ob ramo s svojimi hrabri sbojevnik ob Soči v boj, do velikega uspeha. Druga italijanska armada je poražena! Dobro vreme je akcijo podpiralo. Nemške in avstro-ogrsko divizije so nevzdržno prodirale preko višin in po dolinah ter na mnogih točkah zlomile žilavi odpor sovražnika. Ostri greben Stola je zavzela c. in kr. 22. strelska divizija; 1641 metrov visoki, močno utrjeni vrh Matajura je padel že 25. t. m. ob 7. zjutraj — 23 ur po pričetku našega napada pri Tolminu — vsled izredne energije poročnika Schmieberja, ki je s štirimi stotnjami gornješlezkega pešpolka št. 63. zajuril močno italijansko oporišče. Bojno delovanje in vztrajnost v marših je pri vseh četah, ki prodirajo preko predgorja Julijskih alp proti italijanski ravnini, zvišeno nad vsako pohvalo. Število vjetih se je zvišalo na 60.000 mož in število vpletenih topov na 450. Nepregledni vojni material moramo še le dvigniti iz pozicij Italijanov; 26 sovražnih letal smo zadnja dva dneva zbiti. Italijanska soška fronta se maje do Vipave, na Krasu se sovražnik drži. — v. Ludendorff.

Berolin, 28. oktobra. (Kor. urad.) Italijansko bojišče. Hitro nadaljevanje skupnega napada ob Soči je prineslo tudi včeraj polne uspehe. Italijanske sile, ki so skušale zabraniti našim divizijam izstop iz gorovja, so bile v močnem sunku vržene nazaj. Zvečer so vdrl nemške čete v goreči Čedad, prvo mesto v ravnini. Italijanska fronta do Jadranskega morja se maje. Na celi fronti prodirajo naši zbori za Italijani. Gorico, v soških bitkah tolikokrat v boju stoječe mesto, so danes zjutraj vzele avstro-ogrsko čete. Število vjetih je naraslo na več kot 80.000 mož, plen topov na več kot 600 topov. — v. Ludendorff.

NAŠE VEČERNO POROČILO.

Dunaj, 28. oktobra. (Kor. urad.) Zmaga zaveznikov nad italijansko vojsko sega vedno globlje. Število vjetih presega 100.000. Plen topov se ceni na 700.

NEMŠKO VEČERNO POROČILO.

Berolin, 28. oktobra. (Kor. urad.) Druga in tretja italijanska armada se umikata proti zapadu. Naše zasledovanje od gorovja do morja hitro napreduje. Vjetih je do sedaj naštetih 100.000, topov nad 700.

ITALIJANSKO URADNO POROČILO.

27. oktobra. Tri dni že suvajo močne avstro-ogrsko in nemške sile skrajno ljuto na naše črte. Sovražna glavna kolona, ki je prišla iz bovske kotline in toliminskega mesta, je vrgla 24. oktobra naše izpostavljene črte, je mogla 25. oktobra razširiti pridobitev in pritisk traja na vse črte od Matajura do Avč jako močno. Na bojnih točkah Nadiške doline in njenih pritokov so pričeli boji sovražni polki in merijo na Čedad, stekališče zvez srednje Soče. Vzpričo te direktno proti našim zadnjim črtam z banjske visoke planote napere ogroževanje se je moralo računati z nastalom položajem. Naša posadka na banjski planoti je imela zaprti dohode do Nadiške kotline, predpostavljajo, da so nedotaknjene naše črte pred Tolminom. Skoro vse zadnje tedne z najmarljivejšim delom izgrajene ali nasute ceste vodijo od Soče na planoto in te redke ceste so morale služiti razsejni od operacijske baze te zone (Čedad) oddaljeni in po mnogih ovirah ločeni front. Sedaj je bilo vpravo sovražne ogroževanje proti Čedadu potrebno, zboljati naše pozicije na visoki planoti z odmaknitvijo na spredaj ne povsodi s taktičnega stališča učinkovite v avgustu dosežene fronte in s skrajšanjem naših zveznih črt. Tako je bilo sklenjeno odvzeti naših čet na zadaj ležeče črte. Ni mogoče ničesar napovedovati. Boj je več nego divji in dogodki negotovi. Sovražnik razpolaga z jako številno artiljerijo in s prednostjo, ki jo ima napadalec in katero smo mi večkrat preizkusili. Z močnim sovražnim sunkom vstvarjeni položaj je brezdomno težak. Armadno vodstvo sega po vseh protidredbah in ako čete mislijo na to, da so one sovražnika enajstkrat na stražnih kraških pozicijah izzvale in premagale, potem sovražnik ne bo obdržal dolgo kosa domovinskih tal, na katerega stopa. Hvaležnost dežele velja junaškemu držanju pete berzajerske brigade, polkoma št. 4. in 21., ki drži že dva dneva pozicijo Globočak na ožini pri Avčah, jo brani neutrudno, vrši ogromne protinapade in jemlje sovražniku vjetnike.

27. oktobra. Ko je sovražnik na raznih točkah našo območno črto med Kaninom in prihodom Idrije na italijanska tla prekoračil, je poskusil doseči doline. Na Krasu je ojačil svoj pritisk in izvedel močne sunke, ki so bili zavrnjeni.

Naša Gorica. Sredi velikega zavojavanja goriske zemlje, kolikor se je je bil polastil sovražnik, nam je posebno pri srcu osvojenje Gorice. Za Trst, Gorico in Trident so planili Italijani na bojišče, samo Gorico so bili dobili po šestih tridih bitkah. Trpki so bili naši občutki, ko je padla lani v avgustu Gorica v sovražne roke, po Italiji pa so obhajali velikansko zmago-slavje. Sedaj koncem oktobra 1917., ko se godijo na gorškem bojišču čudesa bojnega delovanja, je Gorica prešla zopet v našo posest. Posebno veseli ob občutkih ob spominu na naše solčno gorško mesto, katero ne sme nikdar Italiji pripasti. Velika ruševina je Gorica zlasti v središču, ali iz teh razvalin mora vsveteti novo naše mesto z vse lepšim življenjem kakršno je živel do vojne. To je naša volja, katere se mora udeležiti. — Z Dunaja poročila korespondenčni urad 28. oktobra: Poročilo o zavojavanju Gorice so dobili na Dunaju v dopoldanskih urah, nagloma se je razširilo po vsem mestu in vzbudilo povsodi največje zadoščenje. Javna poslopja so okrašena z zastavami, sledile so temu vzhodu mnoga privatna, zlasti notranje mesto je okrašeno z zastavami zaveznikov. Še večje je bilo veselje zvečer, ko so došle vesti o zavzetju Čedada, Tržiča in zasledovanju sovražnika po italijanskih tleh. Tudi Gradec je v zastavi.

Čedad. Nemške čete so vkorakale v Čedad (Civiale). Beneški Slovenci mu pravijo tudi Staro mesto. Čedad ima stalne zveze zlasti s Kobaridskim okrajem na naši strani. Mesto je živahno središče šempetrskega Slovencev ne le v trgovskem, marveč tudi v političnem pogledu. Posebno ob tržnih dneh se govori v Čedadu povsodi slovensko. Zgodovina beneške Slovenije in Tolminskega je tesno združena z zgodovino Čedada. Za časa Rimljanov je držala krajša tovarna pot iz furlanske nižine naravnost čez gorovje. Lega ob tej cesti je dala Čedadu posebno važnost. Ko je propadal Ogje, se je Čedad dvignil za glavno mesto dežele, kateri je bil dal tudi ime. Čedad, ki tvori mejo Slovencev proti Furlanom, je od

Kobarida oddaljen okoli 25 kilometrov.

Uspehi 26. oktobra. Iz vojnoporočevalskega stana 27. oktobra. Zaveznikišče čete so v naskoku zavzele Sveto Goro. S tem je padlo nadaljnje oporišče italijanske odpora ter smo mi dosegli nov mejnik na svojem zmagovitim prodiranju. Ko se je po deset brezuspešnih bitkah ob Soči dne 25. avgusta na vrhu Svete Gore razvalila italijanska trikotna, ni bilo meje veselju in trumf. Zavzetje tega ključa do Trsta naj bi bilo pomagalo javnemu mnenju v Italiji pozabiti neuspehe. Po tridnevni ofenzivi je sedaj ta ključ zopet v naših rokah, krona italijanskega osvobodilnega dela razbita in pod jeklenimi koraki zaveznikov in njih vojsk se maje italijanska fronta v svojih temeljih.

Drugo poročilo iz vojnoporočevalskega stana 27. oktobra pravi: Tudi včerajšnji dan je dal pod osebnim vrhovnim vodstvom Njegovega veličanstva cesarja in kralja bojujočim se četam krasne uspehe, kajti bojna fronta je bila pomaknjena 15 kilometrov na italijansko tla in dosežen je bil uspeh za uspehom. Ob gorenji Soči so Italijanci in Tirolci, strelci in cesarski lovci c. kr. 22. strelske divizije, od Bombona prodirajoč proti zapadu, vzele 2592 metrov visoki italijansko - primorski območni hrib Kanin in južno Zage Stol (1668 m). Od zavojevanega Kobarida v jugozapadni smeri prodirajoče nemške čete iz Gornje Slezije so vzele 25. t. m. ob 7. zjutraj istotako območni hrib, 1641 metrov visoki hrib Matajur in so na to neprestano prodirale na italijanski tleh. Na banjski visoki planoti so bile v prejšnjih mesecih v tak krvavem borenju se nahajajoče višine Kuk, 652 m, pri Vodicah in Sveta Gora, ki je s svojimi 682 metri višja kot Sabotin in hrib Sv. Gabrijela, zopet osvojele s prvimi juršim, s čimur je bila Italijanu odvzeta vsa talna pridobitev enajste soške bitke. Severno Gorice stojimo ob Soči. Na severnem robu Kraške planote so vrgli v preizkušeni vztrajnosti po več nego dveh letih tukaj izborni se bojujoči vojniki južnoogrske 17. infanterijske divizije sovražnika iz njegove prve vrste in mu iztrgali veliko število vjetnikov. Proti napadu Italijanov so bili odbiti. Proti jugozapadu čez Sočo odhajajoče sovražne kolone so nudile naši artiljeriji učinkoviti cilj. Nad vsako hvalo vzhvišeno je tudi delovanje naših letalcev s kopnega in z morja, ki imajo velik delež na uspehih naših infanterijskih čet. Ponovno so motili z dobro merjenim metanjem bomb promet za najspejnejšimi črtami sovražnika in so posegli jako učinkovito tudi s strojnimi puškami v boj.

Proti Vidmu. Iz vojnoporočevalskega stana 28. oktobra: V ogromnem dozorju z nepremagljivo silo izvršenega sunka avstro-ogrsko - nemških čet je vsa z ogromnimi kravatimi žrtvami kupljena in tekem dveh in pol leta s težavo priborjena terenska pridobitev italijanske armade tekem starih dni uničena. Ko je eden naših najmlajših slavnih viteзов reda Marije Terezije na čelu hrabre 58. infanterijske divizije dobil podgorjske višine, ki obvladujejo Gorico, je že palopala na gorškem gradu zastava, katero so razvili Hrvatje 96. inf. polka. Z osvojenjem hriba Fortina, ki obvladuje neposredno severno ceste Gradišče - Gorica vsi proti zapadu razprostrirajoče se nizino in z vzhodno avstro-ogrsko črto v Tržič so vstvarjeni že krajni stebri za nadaljnje razvijanje pribojevalnih uspehov, čeprav na doberdolski planoti sovražni odpor še ni popolnoma zlomljen. Vendar pa je tudi tukaj iz izpraznjen Dol, ki je služil Italijanom pri vseh dosežnih napadih za premikanje in nabiranje rezerv. Zopetna osvojitve Tržiča s seveda po sovražniku razdejano ladjedelnico mora že učinkovati na vodno baterijo ob Zdob. Vprašanje je, ali bodo morali Italijani uničiti z vporabo vseh sredstev tekem let utrjene baterije najtežjih brodnih topov. Po osvojitvi banjske planote po ljutem boju pri Plaveh na zapadni breg Soče došle avstro-ogrsko čete so pritiskale tu za sovražnikom, ki se upira samo še na 812 metrov obvladajoči Koradi, to je na jugozapadnem izrastku Kolovratovega grebena (v Brdih). Na severu omajane bojne fronte, so nemške divizije z nezasišeno napadalo silo odbile ves odpor sovražnika, premagale vse terenske težkoče in dosegle Čedad ob Nadiži, ki je bil skozi stoletja sedež langobardskih vojvod. S tem je Videm, bivališče generalisima Cadorene in italijanskega vrhovnega armadnega vodstva postavljen v neposredno napadalo zono. Kolodvor v Vidmu ob 15 km značilni črti od tu je že v območju dalekosežnih topov, kakor tudi so po naših letalskih napadih znani veliki vojni kolodvorji v Villi Vicentini, oziroma San Giovanni di Manzano z zas denjem Tržiča in hriba Fortina že v neposrednem obsezu naših topov. Omeniti treba še, da vsi doseženi vojaški uspehi, katerim ni primere glede na terenske težkoče naš prvih dni, so mogli biti doseženi z izgubami z naše strani, ki ostajajo daleč za pričakovanim številom z ozirom na omenjene razmere in dosežanju sovražnikovih trdovratnost.

Italijanska fronta. Skoro vse dovorne ceste do italijanske fronte so bile

že predvčeršnjem zvečer v naši posesti. Vse inženirske naprave so stale okoli 100.000 ton cementa in 35 ton eksplozivnih snovi v svrhu razstrelitve skal v komunikacijske svrhe. Konstruiranih je bilo okoli 40.000 km železnih in telegrafskih črt, napravljeno 12.000 telefonskih in 1000 brezžičnih postaj, za kar se je porabilo 70.000 kilometrov žice. To ogromno delo, za katero je vojvoda d' Aosta razdelil med inženirje in delavce največja odlikovanja, pride sedaj nam prav.

Panika v Italiji. Iz Francije prihajajo poročila, da je vest o soški bitki vzbudila po italijanskih mestih strahotno paniko. V Mantovi in Padovi hočejo premočnejši sloji zapustiti mesti in oditi v varnejše kraje. Tudi iz drugih mest gorente Italije bežijo. Italijanske oblasti so zaprle mejo. Prihajajo pa vendar poročila, ki pričajo o še hujših dogodkih kakor so bili v Turinu.

Preko Berna poročajo, da je zavlada v Italiji, kamor dohajajo vedno nova poročila o groznih porazih, tako razburjenje, da je pričakovati hudih revolucionarnih dogodkov. Mogoče je celo, da se dežela tako ravname, da bo mogoče v najbližjem času mir v Italijo. Italijansko delavstvo ne bo mirovalo, dokler ne doseže miru. Vlada je odvisna od Anglije in Amerike. V armadi se množi slučaj nepokorščine tako da radi inobitornacije ustrelje vsak dan mnogo vojakov.

Kdo je napravil načrte za ofenzivo? Na to vprašanje odgovarja berlinska „Vossische Zeitung“. Pripravo za napad je dovršeno in vzorno izdelal naš zvesti zaveznik (torej avstro-ogrski generalstab). To se mora danes izrecno poudariti.

Glasovi k ofenzivi proti Italiji. Vojaske dopisnik „Timesa“ piše, da ofenziva je Cadorni morda celo dobrodošla, ker ima zadosti četa na razpolago, da bo mogoče ofenzivo ustaviti. Ako Italija potrebuje podporo alijancev, jo more hitro dobiti, kajti umevno je samo po sebi, da vsi alijanci stojijo za Italijo. „Nieuwe Courant“ pravi, da veliko število vojakov je dokaz za uspeh strategije, ki jo načrtuje sovražnik „sah - mat“ po najkrajši poti. Stockholmski „Socialdemokraten“ označa napad za mirovno ofenzivo vzprijelo bližnje entente konference, ali misli, da ne bo mogla doseči onega mira, kakor si ga predstavljajo v Berlinu. „Aftenbladet“ pravi, da bi se za Italijo usodna ura in da bodo centralne veljave sedaj končno obrabale v Italijo.

Italijanski listi tolažijo občinstvo, naj se nikar preveč ne razburja, deloma kažejo svojo bolj radi dogodkov ob Soči že precej očitno. Iz vseh poročil pa se dvigajo nade na končno zmago. Same prazne fraze, namram katerim nagli katastrofalni dogodki pričajo, da je bila Italiji usodna ura. Angličji in Francozi pošiljajo vzpodbudne brzojavke, ki pa poraženim Italijanom ne zaelijo ran. O Salandri pravijo, da je nekam izginil.

Štirje Caproniji zbiti na tla. Iz vojnih poročil pri Tolminu 26. oktobra: Med Caproniji in Fokkerji se je razvil v torek velik zračni boj. Naši letalci so zbiti štiri Capronije zaporedoma naglo na tla. Tudi ponoči so prišli in železniške napadi, ali brez uspeha. Dosedanja italijanska nadmoč v zraku je izginila.

Na novih slovenskih bojnih tleh.

Avstro-ogrske in nemške čete so prekoračile državno mejo s kobariske strani, s tolimske in kanalske in stopile so med beneške Slovence. Na njihovih tleh se vrši sedaj nadaljevanje bojev s prodiranjem proti Čedadu. Zato pa si hočemo ogledati natančneje nova bojna tla in sicer najprej v prirodno znanem oziru.

Ozenilje beneških Slovencev se razprostira v severovzhodnem kotu italijanske pokrajine Videm (Udine) in se vleče ob avstrijski meji od goriških Brd do Kanina na prostoru kakih 415 km². Po zemljepisni izobrazbi je deželica mnogolična. Iz primorske nižine se vzdiga v prav kratkih stopnjah, ki obsegajo vse tri gorske predale od 130 m pri Čedadu in 200 pri Spitaliču do ločnice večnega snega na Kaninu 2592 m. Te stopnje so zelo kratke: prva, brdne in nizke gorovje, je le 15 km široka, druga, srednje gorovje, severno vzporednika Breginj - Humin (Gemono) 10 km, zadnja med Režijo in Rakolano 5 km. Zračna črta od nižine pri Nemah do vrha Kanina znaša komaj 22 km, tako blizu nižine so snežene poljane. Pogorja se vzdigujejo kakor kulise vedno višje in višje in po njih se spuščajo bele drče, suhi plazovi s strmih obronkov skoro do dna dolin. Nizko gorovje je v obče podobno obrabljen zelenim hribom in goricam, posejanimi z vasicami, med katerimi so izdoleni večji ali manjši razori: doline in dolinice. Vendar pa ima prav razločne gorske hrbte, 600 do 800 m visoke, ki se vlečejo od Kolovrata, Mije, Javorja in Čonje proti jugozahodu. Slemenata so precej nagnjena in se nahajajo na njih vasi in sela, porašeni obronki so precej strmi in to se posamezne kmetije na njih, doline med njimi precej široke in polodne. V teh položnih dolinah se nahajajo večji kraji kot središča okoli stoječih gorskih vasi. Srednje gorovje je bolj pusto. Južni obronki so strmi, proti slemenom bolj pokoncu postavljeni. Visoko gorovje je v beneški Sloveniji zelo omejeno, ker se nahaja le v bližini Kanina, trigonometrična točka italijanska 2572, najvišji vrh meri 2592 m. Od vse obširne skalnate planote vzhodno Kanina proti Črnjelu in Rombonu spada le zahodni rob Italiji. Zahodno pobočje je zelo strmo, tuintam po več tisoč metrov visoko. Italijanski planinski klub je dal skoro v živo skalo izklesati pešpot iz Režije pod Karnico, sedlo Groblja 2034 m, do kananske koče, 2008, pod ledenikom. S Kanina uživa največjačnejši pogled po vzhodnih Al-

pah. Mornarji, ki prihajajo od juga po Adriji, zagledajo najprej Kanin. Severozahodno Kanina je prehod Groblja (Prevalo) med Koriti in Beloščjo, 2034 m. Zahodno se vzdiga drugi vrh Sart (Monte Sarto) 2324 m. Čegar greben se potem zavije proti Jutnici (P. di Mezzodi), 1782 m; potem se pogorje znižuje, ker bližnji Kosmatec Kosmač (M. Peloso) je visok le 1388 m. Bolj proti zahodu je prehod Peračac (Costa stretta) 855 m. Vzhodni rob rezijske doline se vzdiga kakor zid ob avstrijski meji in se zdi, da je nemogoče priti čezeni. Ravno južno Kanina stoji Ziebac ali Zieb, 2435 m, bolj južno Velika Baba, 2162 m. Pod njo so Italijani že pred časom napravili zložno pot proti Žagi. Nad strahovitimi prepadi se vzdiga Mala Baba, 1978 m, potem Veliki vrh ali Ostrk (Ostrik) 1760 m, čegar skrajnec se imenuje Skutnik ali Konfin (M. Guard), 1720 m. Od tega sega zavije pogorje skoro premočrtno proti zahodu ob razvodju med Režijo in Učjo. V tem pogorju so višine Suovit (Suhovit, tudi Sonovik) 1602 m, Kila 1421, Nižica (Stregunov kolk) 1454 m, in Strop 1430; bolj osamljen zahodni potoka Barmana stoji Kučer 1463 m, kot nekaka predgorska grmada za Muščevo pogorje (Cime del Monte Musi), ki se vleče v isti smeri kakor Krn in Polovnik na Tolminskem. Začenja se ob prelazu Meja, 852 m, na razvodju Soče in Tera ter se vleče do Tilmenta. Najvišji vrhunec je Muzac do 1872 m. Zadnje pogorje od vzhoda proti zahodu je Čamponovo okoli Terovih izvirov. To se dotika ob goriški meji Stolovega pogorja in se vleče do Spitaliča nad Huminom. Blizu avstrijske meje se vzdiguje Jalovec (Monte Maggior), 1615 m, potem Veliki vrh 1626, Brinec 1609 in Mali vrh 1557. Najvišja točka je Čampon, 1709 m. Proti jugu in jugozahodu se vleče široki hrbet med Terom in Karnalito, širši in mogočnejši je hrbet med Karnalito in Bregom. Ivančevo pogorje med Bregom in Nadižo ima že srednjegorski značaj. Ivanac (Juanes) je visok 1168 m. Nadalnje važno pogorje je Matjurjevo, ki se imenuje v jugovzhodnem delu Kolovrat, Matajur 1643 m; pravi Kolovrat se vleče od Kuka proti jugovzhodu. Z njegovega slemena je najpopolnejši razgled po Nadiški dolini. Srednji hrbet ima jugozahodno smer in se vleče daleč dol v nižino do železniške proge med Krminom in Vidmom. Njegov vrhunec je Hum, 917 m.

Vse vodovje beneške Slovenije se izliva v Jadransko morje po Teru ali po Soči. Ter (Torre) izvira izpod velikega Unscar; po gorovju teče 18 km, po ravnini 29 km, nato teče po goriški Furlaniji 19 km do Soče pri Vili Vičentini. Nadiž (Natisone) izvira pod Jalovcem. Od izliva Legrade teče po avstrijskih tleh do Suhega potoka. Velike važnosti je obmejna reka Idrija (Judrio), ki izvira na Slemenu blizu avstrijske meje, katere doseže čez 2 km in potem meji obe državi na 42 km daleč.

Podnebje je hladno in celo mrzlo, pa ne ostro, kakor v sosedni Goriški. Obsežne snežne poljane se nahajajo samo okoli Kanina. Drevje raste skoro do 2000 m. Na južni strani Muščevega pogorja se pozna vedno bolj vpliv obmorskega podnebnja.

Voznih cest je italijanska vlada napravila mnogo, največ iz vojaških ozirov. Ob Nadiži je državna cesta (»strada nazionale«) podbeneška (del Pulfero), ki meri od Vidma do avstrijske meje 33 km.

Pontebeska železnica je za beneško slovensko pokrajino zelo važna. Od Vidma do Pontebe je dolga 68 km. Železnica iz Vidma v Čedad meri 15 km.

Bitka na zapadu.

NEMSKO URADNO POROČILO.

Berolin, 27. oktobra. (Kor. urad.) Zapadno bojišče. Skupina gim. Ruprehta. Francozi in Angleži so postavili včeraj čez dan na bojišču v sredini flanderske fronte iznova močne sile v boj, da dosežejo odločitev. Uspeh je ostal naš. Zaman so se sovražne divizije v našem obrambnem pasu izkrmale. Stopnjevanje artiljerijsko učinkovanje je ležalo na bojnem polju, predno je prešel sovražnik v napad. Za naprej se širčim ognjenim valom so prodre njegove napadalne čete. Severno od Bixchoota so dospeli Francozi do Buttehoeka. Od tam jih je vrgel naš protisunk nazaj v polje rup. Med cesto Kollerken - Poelkappelle in železnico Roulers - Ypres so Angleži v opetovanem napadu prodrli. Po sem in tja valovečih bojih, ki so bili posebno ljuti zapadno od Passendaela, se je moral sovražnik zadovoljiti z malo črtami rup pred svojimi izhodnimi pozicijami. Ne glede na glavni napad so peljali več angleških divizij proti naši fronti od Becelaera do južno od Gheluvelta. Izpčetka so vdrle v park pri Paecelhoeu in v Gheluvel, naš močni protinapad pa je vrgel sovražnika kmalu zopet preko stare črte. Delni boji so trajali tja v noč. Močni ogenj je le včasih popustil. Čete iz

vseh delov države so bile slavno delne za nas ugodnega izida bojnega dneva. — Skupina nemškega prestolonaslednika. V malo odsekah ob kanalu Oise - Aisne se je artiljerijski boj ojačil. Sovražna pehota je poskusila proti večeru zamen na več točkah ustaliti se na severnem bregu kanala. V Champagni in ob Mosi se je streljanje na mnogih točkah v zvezi z izvidnimi boji stopnjevalo.

Na vzhodnem bojišču in na made-donski fronti je položaj neizpremenjen.

Berolin, 28. oktobra. (Kor. urad.) Zapadno bojišče. Skupina gim. Ruprehta. Na flanderskem je bilo streljanje ob nižavi Ysere zopet močnejše, kakor prej. Zlasti pri Dixmuidnu in med Blankaartskim jezerom in cestu Menin - Ypres je naraščal artiljerijski boj včasih do največje sile. Zjutraj je sovražnik ob plitvem vpadnem mestu jugozapadno od Houthoultskega gozda iznova napadel, ni pa dosegel večjih uspehov kakor prejšnje dneve. — Skupina nemškega prestolonaslednika. Ob kanalu Oise - Aisne se ojačuje streljanje pri Brancourtu in Anisy le Chateau. Popoldne so izvršile močne francoske sile globoko razporedene ob Cheminu des Dames vzhodno od Filaina in severozapadno od Bracyja proti našim črtam sunek. Povsod smo jih krvavo zavrnili. Pri Souainu, Tahuru in Le Mesnilu v Champagni so izvršile naše čete v sunkih uspešna povzeta. Na vzhodnem bregu Mose so Francozi trajno močno streljali na jarke, ki smo jih pred kratkim zavzeli v gozdu Chaume.

Na vzhodnem bojišču in na made-donski fronti nobenih posebnih dogodkov.

NEMSKO VEČERNO POROČILO.

Berolin, 28. oktobra. (Kor. urad.) Na flanderskem živahno artiljerijsko delovanje pri Dixmuidnu in v Houthoult-skem gozdu. Ob kanalu Oise - Aisne pri Filainu krajevni boji. Na vzhodu ničesar bistvenega.

FRANCOSKO URADNO POROČILO.

25. oktobra zvečer. Naše čete so zjutraj splošno prodrale iz pozicij, ki so jih bili zvečer dosegli. Pozicije meje sedaj na kanalu Aise - Aisne. Vas in gozd Pionon sta v naših rokah, poleg tega vasi Pargny in Filain. Južno od Filaina, kamor so naše patrulje vdrle, držimo pristanišče St. Martin in vas Chapelle St. Berthe. Sovražnik je moral pod našim pritiskom opustiti mnogo materijala, med njim kakih 20 topov od teh več 15 centimetrskih havbic. Skupno število od 23. oktobra sem vpljenenih in do sedaj naštetih topov znaša kakih 120, k temu prihaja še več sto metal min in strojnih pušk. Čez dan smo vjeli nad 2000 mož. Število vjetih od početka napada presega 11.000, med njimi nad 200 častnikov. Na desnem bregu Mose je sledil obstreljevanju nemški napad na naše pozicije v gozdu Chaume, ki smo ga z ognjem ustavili.

Ponesrečen zepelin.

Haag, 26. oktobra. „Handelsbladete“ poroča: Zepelin, ki je izgubil v Montignyju gondolo s 16 možmi in je poletel s 4 možmi naprej, je padel v švic na tla. One štiri možje so našli zmrlje.

Sovražni letalci nad Nemčijo.

Berolin, 27. oktobra. V noči na 25. oktober je napadlo več sovražnih letalskih flotil saarsko industrijsko okrožje. Šest oseb je bilo ubitih, 10 ranjenih. Škoda je malenkostna. Vojaske škode ni bilo. Štiri letala smo prisilili, da so pristala.

Z ostalih bojišč.

NAŠE URADNO POROČILO.

Dunaj, 27. oktobra. (Kor. urad.) Vzhodno bojišče in Albanija. Ničesar novega. — Seč gen. štaba.

Vzhodno bojišče in Albanija. Ničesar pomembnega. — Seč gen. štaba.

Nemci se iz strateških ozirov še vedno umikajo na Dvino. Ruska poročila, ki beležijo to vest, konstatirajo, da se vrši umikanje zlasti severno od Fridrihštata, kjer so se Nemci v dveh dneh umaknili za 3 vrste. Merodajni krogi domnevajo, da bodo Nemci držali samo desni breg Dvine ter napravili tam močne utrdbe, da drže Rigo.

RUSKO URADNO POROČILO.

25. oktobra. Severna fronta. V smeri na Rigo je zapustil sovražnik ob cesti v Pskov in ob Malem Jeglu svoje stare naprej potisnjene pozicije in se umaknil za kakih 20 vrst. Dne 23. oktobra smo doznali, da stoji ob rti Rodenpois - Turkalan (ob Malem Jeglu). Na nekaterih točkah so izgubile naše prednje straže stik z umikajočimi se Nemci. Neka naša patrulja je prodrla do vasi Moirin ob Malem Jeglu, ni pa opazila ničesar o sovražniku.

Nemški gubernator na Oeslu.

Berolin, 26. oktobra. Generalajtnant Adolf v. Seckendorff, do pred kratkim etapni nadzornik neke armade na vzhodu, je bil imenovan za Oesl in druge od Nemcev zasedene otoke. Baron Seckendorff je star 60 let ter je bil v mirnih časih nazadnje poveljnik v Königsbergu.

Položaj na Vzhodnem morju.

Helsingfors, 23. oktobra. (Kor. ur.) Agentura. Glasom poročil z merodajnega mesta je položaj v Vzhodnem morju za nas ugoden. Zadnje dni ni prišlo do bojev. Naše brodovje je popolnoma pripravljeno in brani dohod od Finskega zaliva. Življenje v Helsingforsu je navadno ter se oživlja s prihajanjem ladijskih posadk, ki so se udeležile zadnjih bojev. Vsi pomorščaki hvalijo admirala Razvozova, ki je kljub velikim težko-

čam spravil ladje nepoškodovane iz Moonsunda. Mesta ne smatrajo ogroženega z morja sem in nobene priprave ne kažejo, da se bo mesto izpraznilo. Samo rodbinam uradnikov se je svetovalo, da naj zapuste mesto, ker primanjkuje živil. Artiljeristi, ki so dospeli z otoka Oesel v Helsingfors, naglašajo junštvo obrežnih baterij, ki so streljale, dokler je bilo sploh mogoče streljati.

Evakuiranje Alandskih otokov.

Stockholm, 26. oktobra. (Kor. urad.) Iz Haparande poročajo, da se oblasti na Alandskih otokih pripravljajo na evakuiranje.

Razmere na Ruskem.

EDINA REŠITEV ZA RUSIJO — TAKOJSNJI MIR.

Köln, 27. oktobra. „Kölnische Ztg.“ poroča iz „Rječi“, da je petrogradski delavski in vojaški svet z veliko večino sklenil, da je edina rešitev za Rusijo pred popolnim poginom, da prične nemudoma z mirovnimi pogajanj. V petek je sprejel delavski in vojaški svet resolucijo, v kateri zahteva, da naj vlada sklene mir ali pa pripravi prostor drugi vladi. Skobelev, pooblaščenec za pariško konferenco, je izjavil, da je prišel po pogledu za kulise do prepričanja, da mora Rusija nemudoma skleniti mir.

Stockholm, 27. oktobra. (Kor. urad.) Zastopniki na Finskem se nahajajočih četa so sprejeli resolucijo, v kateri zahtevajo premirje na vseh frontah in pričetek mirovnih pogajanj.

Petrograd, 26. oktobra. (Kor. urad.) Agentura. Predparlament se je bavi danes z vladno izjavo, podano v zadnji seji. Splošni vtisk vseh govorov je ta, da se je priznala potreba obnovitve bojne zmoglosti armade in ohranitve sedanje vlade. Debat se nadaljuje jutri.

Skupina odpolencev provizoričnega republikanskega sveta, ki je odšla na fronto, se je izrekla za potrebo, da se nastopi proti vojakom, ki se branijo izvršiti vojaške ukaze, z največjo strogostjo, če treba, tudi z orožjem v roki.

Nov ruski vojni minister.

„Tempa“ poroča iz Petrograda, da namerava Kerenski imenovati generala Duhonova za vojnega ministra. Kerenski kot vrhovni poveljnik bo baje še ta teden odstopil od tega mesta.

Ruski notranji minister.

Stockholm, 25. oktobra. (Kor. urad.) „Rječi“ poroča, da je zaprosil ruski notranji minister Nikitin za svoj odpušt. Ministrski predsednik Kerenski ga je nato naprosil, da naj ostane v službi.

Poskušeni samomor Kornilova.

Iz Petrograda poročajo, da je Kornilov poskusil v svoji ječi v Petrogradu izvršiti samomor. Poskusil si je s steklom prerezati žile. Predno je izkrmel pa so ga še rešili.

Vojno stanje med Brazilijo in Nemčijo.

Haag, 28. oktobra. Predsednik Brazilije je proglasil povodno torpediranja nekega brazilskega parnika, da je s tem vsilila Nemčija Braziliji vojno stanje. Zbornica je sprejela v istem zmislu resolucijo.

Amsterdam, 27. oktobra. (Kor. urad.) Reuter je dobil oficijalno poročilo, da pošilja brazilski poslanik v Londonu z vsemi brazilskimi poslanstvi v inozemstvu ententnim vladam besedilo proklamacije predsednika brazilske republike kongresu, s katero sproča potopitev brazilskega parnika „Macao“ ob španski obali in vjetje kapitana. Predsednik izjavlja, da je Nemčija sedaj vsilila Braziliji vojno stanje ter prosi kongres, da ga pooblasti k vsem nasečevalnim korakom, ki izvirajo iz popolnega vojnega stanja, kakor tudi za zaplenitev nemške vojne ladje v državi Bahia in interniranje moštva že zaplenjenih nemških ladij. Brazilski poslanik je sporočil Reuterju, da je to edina pot. Na podlagi sporazuma z zavezniki se bodo zaplenjene nemške ladje rabile za službo na Japonsko, Kitajsko, v Zedinjene države in v zavezniške dežele v Evropo.

Razne vojne vesti.

ANGLIJA PROTI NIZOZEMSKI.

Haag, 27. oktobra. (Kor. urad.) Angleška vlada je izvoz na Nizozemsko popolnoma prepovedala.

Haag, 27. oktobra. (Kor. urad.) Angleški poslanik je izjavil v nekem razgovoru, da bo prenehalo izključnje Nizozemske od kabelskega prometa šele, ko bo prenehal prevoz Nemčije skozi Nizozemsko v Belgijo. Tudi Amerika ne bo pošiljala živil na Nizozemsko, dokler to vprašanje ne bo rešeno v smislu entente.

Nizozemski krediti za Nemčijo in Avstro-Ogrsko.

Berolin, 26. oktobra. V sled nemško-nizozemskega sporazuma dobi Nemčija za 6 mesecev mesečni kredit 9 milijonov nizozemskih golderarjev. Ti zneski ne zadostujejo popolnoma za nakup živil na Nizozemskem. Zato pa se zaveže Nemčija, da pošlje vsak mesec 250.000 ton premoja, in 20.000 ton železa na Nizozemsko. Avstro-Ogrska dobi kredit 20 milijonov nizozemskih golderarjev, a mora dobaviti les in olje za stroje.

PARISKA KONFERENCA.

Berolin, 26. oktobra. Iz Curiha poročajo: „Matine“ izve iz francoskega zunanjega ministrstva, da se pariška ententna konferenca ne bo bavila z vprašanjem vojnih ciljev. Vsekakor je gotovo, da Skobelev, zastopnik delavskega in vojaškega sveta, ne bo imel dostopa h konferenci, tako da se o mirovnem programu svetja ne vršilo posvetovanje.

ITALIJANSKI PARLAMENT.

Sonnino o mirovnem vprašanju. Zunanji minister Sonnino je v seji 25. t. m. govoril o mirovnem vprašanju. Postavil se popolnoma na stališče Anglije glede vzpostavitve, odškodnine in jamče-

nja brez kake odškodnine Nemčiji pa tudi če bi šlo samo za vrnitev nemških kolonij. Proti Nemčiji je rabil jako ostre besede. Glede splošnih odredb, katere smatra papež za potrebne, bi soglašal z njim, ali v podatkih praktičnih mirovnih pogojev po papežu vidi samo ono negotovost, ki označa vesti s strani sovražnika in onemogoča vsako izmenjavo misli. Govori nemškega kancelerja, državnega tajnika, kakor tudi avstrijskega zunanjega ministra ne slišijo nikakih praktičnih tal za razpravo o predmetnih pogojih bodočega mira. Italija se ne more odpovedati svojim najvišjim ciljem, radi katerih je narod stopil v vojno, to je osvoboditev italijanskih bratov in zagotavljanje italijanske neodvisnosti.

Bosellijeva demisijsa.

Boselli je naznanil zbornici in senatu svojo demisijsa, na kar sta bili obe zbornici odgojeni.

Italijanska kabinetska kriza.

Iz Lugana se poroča 27. oktobra: Kralj Viktor Emanuel se nahaja v Rimu zbog kabinetske krize. Za min. predsednika prihaja v poštev notranji minister Orlando, katerega je kralj danes sprejel. Nekateri listi priporočajo hitro sestavo kabineta, v katerem morata ostati na vsak način Sonnino in Bissolati.

Min. predsednik Seidler o vojni in vojnih ciljih.

V soboto 27. oktobra se je pričela v gosposki zbornici razprava o proračunskem provizoriju. Pri tej priliki je govoril ministrski predsednik vitez Seidler tudi o vojni in o vojnih ciljih. Izjavil je: V četrtem letu borbe, kakršne ne pozna svetovna zgodovina, je naš vojni položaj kar najboljši. Naši cilji pa so ostali isti: o b r a m b a naše eksistence proti sovražnemu ogrožanju, za zagotavljanje naše svobode in samoodločbe, varovanje naše pravice na enakopravno udeležbo pri bodočem mirovnem tekmovalju narodov. Naši vojaški uspehi so nas upravičili, da kot prvi izrečeno besedo mir in izjavimo svojo pripravljenost za pogajanja. Mi smo pri tem vztrajali, pripravljani smo se vsteti z nasprotnikom k zeleni mizi, ako je navdan istih intencij kakor mi, to se pravi, ako nam noče vsiliti enostranskih in nasilnih vojnih ciljev. Žal, da so oficijalni vojni cilji naših nasprotnikov v mnogem oziru temni in zmedeni, imajo tako nasilno tendenco in razglajajo jih tako izzivalno, da se ne moremo obraniti vtisa, da ne gre tu toliko za eden ali drug pozitiven vojni cilj, temveč za to, da se postavijo zahteve, ki naj že naprej onemogočijo diskusijo o miru. Ako bi te tendence ostale, potem bi se morala naša načelna miroljubnost napram njim uveljaviti v najodločnejšem vojevanju, ki bi nasprotnikom preprečilo o absurdnosti njihovih nasilnih načrtov ter jim dokazalo, da moremo, ako treba, mir tudi izsiliti. Prepričani smo, da se nam v neomajni skupnosti z našimi zavezniki, ta dokaz popolnoma posreči.

V debati je hvalil bivši ministrski predsednik baron Gautsch miroljubno politiko grofa Czernina ter je zahteval, da naj se država tudi notranje politično pomladi. — Baron Dumba je klical gosposko zbornico na boj proti Čehom, katerih aspiracije da niso v skladu z avstrijsko državno mislijo. — Knez Auersperg smatra, da grof Czernin preveč o miru govori. Ententni očitki, da je naše ustavno življenje še jako srednjeveško, so smešni. Anglija ni bila nikdar zaščitnica demokracije. Ravno tako ne Wilson. Ali se bo Rusiji sedaj, ko je odpravila carizem, bolje godilo, je vprašanje. Kočevski knez izjavlja končno, da Slovanov nikakor ne ljubi. — Profesor Lammasch: Narodi pričakujejo za vse trpljenje vojnega časa nagrado. Ta nagrada mora biti svoboda individualnega razvoja vsakega naroda. Notranji mir se da doseči le tako, da nobeden narod ne skuša gospodovati nad drugim. Centralizem ne daje povsod državi sile. Boljša je zvezna država zadovoljnih narodnih držav. Nato so govorili še opat Helmer, s katerega izjavljajo se bodemo še pšbebej pečali, bivši minister Schwarzenau in grof Nostitz. Debata se nadaljuje danes v ponedeljek. Med českimi člani gosposke zbornice se vršijo pogajanja, da bi Čelji tudi tu glasovali proti proračunskemu provizoriju.

Czernin in Burian ter proračunski odsek.

g Dunaj, 26. oktobra.

Ko je stavil poslanec Kraft znani predlog, naj se pozove zunanji minister v sejo proračunskega odseka, je bila vlada v precejšnji nepriliki. Res je sicer, da se v zmislu obstoječih zakonov skupni ministri ne morejo pozvati na odgovor ali za pojasnila v parlament, marveč le v delegaciji, toda zopet je vladi težko, upirati se odločni volji proračunskega odseka. Zato je grof Czernin hitel izjaviti, da rad sprejme zastopnika odseka ali cel odsek pri sebi in da vsa potrebna pojasnila, ali tudi ta korak je naletel na precej gluha ušesa. Dobil je odgovor, da ima do parlamenta prav tako daleč kakor cel odsek do zunanjega ministrstva.

Dr. Korošec je pa položaj še poostрил s predlogom, naj se pozove tudi

skupni fin. minister, ki naj da odseku pojasniti o aprizaciji v Bosni in Hercegovini. — Državnopravno stališče teh dveh dežel še ni ugotovljeno in ako bi prišel skupni minister v avstrijski parlament ali kak njega odsek dajati pojasnila, to bi utegnili zaključiti Madžari, da bi se tresla okna v cesarskem dvorcu. In Madžarov nikar dražiti, — to je ena največjih nalog visoke avstrijske vlade.

Vladi so pomagali iz vode Nemci. V ta namen so postavili v boj prav grdo sredstvo, češ, to je voda na mlinski čiščim in jugoslovanskim separatističnim načrtom in zato naj se Kraifov predlog kako pokopje. V današnji kratki seji proračunskega odseka je vstal poslanec Kraif in izjavil, da umakne svoj predlog. Ta svoj govor je utemeljeval s tem, da je izjavil zunanji minister, da se hoče sporazumeti z odsekom in podatki mu zahtevana pojasnila o sedanjem zunanjem položaju. V bistvu da je torej dosežen namen njegovega (Kraifovega) predloga. Dolež se ni bilo mogoče odpraviti državnopravnih pomislekov proti prihodu kakšnega skupnega ministra v avstrijski državni zbor. Govornik pa noče v tem oziru ustrvarjati novih težav. Ker se je pa vrhu vsega tega od gotovih strani hotelo dati njegovemu predlogu neko smer, ki se ne strinja z načeli njegove stranke, čuti se primoranega, da odtegne svoj predlog.

V tem hipu se oglasi dr. Korošec, ki izjavi, da sprejme Kraifov predlog za svojega in ga vzdržuje. Govorili so na to poslanec Stanek, dr. Heilinger, dr. Stölzel, Zenker in Pittoni, na kar je bila seja zaključena, ker je pričela seja zbornice. Kdaj bo prihodnja seja, še ni določeno; skliče se šele pismenim potom.

V proračunskem odseku je prišlo torej tudi do male krize, ki se je poostila z današnjim nastopom dr. Korošca. Njegov izjav, ki ga tolači za nasprotno — dualizem, ki ga kačeta za zunanji delegaciji in je odgovornost skupnih ministrov omejena edino le na delegaciji. Tudi je to nekako sprožitev jugoslovanske vprašanja, afirmacije jugoslovanske skupnosti, kajti predsednik Jugoslovanskega kluba zahteva mimo delegacij odgovor od najvišjega upravitelja Bosne in Hercegovine.

Vlada se namerava izogniti težkočam na ta način, da bi grof Czernin povabil k sebi predsedstva obeh zbornic ter načelnike vseh strank, katerim bi prirediti nekako predavanje o zunanjepolitičnem položaju. Jugoslovanski krogi tega načrta nikakor ne odobravajo. Tako predavanje bi bilo brez pomena, ako bi se poslancem ne dala prilika diskusije o poročilu zunanjega ministra. Zadeva postane aktualna, čim se vrne grof Czernin iz Budimpešte.

Nemška socialna demokracija in mir.

Na socialističnem zborovanju na Dunaju je govoril, kakor smo že omenili, tudi poslanec dr. Adler. Iz njegovih izjav jasno odseva razpoloženje in mišljenje nemške socialne demokracije. Izhajajoč od razpoloženja začetkom vojne, je prešel dr. Adler na vprašanje krivde na vojni ter izjavil: Danes se še mnogo govori o tem, kdo je kriv vojne. Nočem govoriti o vprašanju krivde. Tudi se mi ne zdi koristno, da se o tem vprašanju govori na kongresu proletarijata, ker to velikega uspeha ne more imeti. Danes ni v diskusiji vprašanje, kdo je kriv vojne, marveč, kdo je kriv, da se vojna ne konča? Toda kakor se tudi globoko vire te svetovne vojne in kakor so ozko zvezani ti vzroki z vsem našim političnim in gospodarskim sistemom, kakor sta morala kapitalizem in imperijalizem dovesti do te vojne, vendar pravim: Kdor je zanjeto požar, kateremu bi se bilo morda dalo izogniti, ta je najboljši kriv! Nikdar ne bomo pozabili in ne bomo pripustili, da se pozabi in zakrije, da je bila bakla, ki so jo vrgli v žal obstoječo grmado, ki je proizročila eksplozijo, nota Srbiji (Prav res!) Evangelij pravi nekje: »Pohujšanje mora biti na svetu, a gorje mu, kdor provzroči pohujšanje!« Prokletstvo onim ljudem! A krivci so med tem na ta ali oni način že izginili iz političnega življenja ali iz življenja sploh.

Spominjam se govorov v zadnji seji mednarodnega biroja neposredno pred izbruhom vojne. Ko je dospela vest, da je Srbiji napovedana vojna, sem vstal in izjavil: Vojna je tu. Mi ne vemo, kaj bomo pozneje enkrat mogli storiti. Če pričakujete sedaj, da vstanemo proti vojni, se motite. Sila vlada v Avstriji in mi smo pre slabotni, da bi se ji mogli ustaviti. Vse, kar moremo storiti, je, da ohranimo stranko in njene organizacije. To bomo storili z vso svojo močjo. Potem je prišlo nekaj novega. Kaznovanje Srbije, ki od početka ni izpadlo tako, kakor so to kaznovali želeli, se je komaj pričelo, ko je stala nenkrat Rusija pred nami. Pravijo, da smo se geslu boja proti carizmu, geslu, katero so vlade spretno spravile v svet, prelahkovo pripiklo. To ni res; res je, da je bila nevarnost vojne carizma za nas in za Nemce strašna, in da smo to nevarnost razumeli. Tudi nismo mogli drugače, kakor da smo na to odgovorili, da smo pripravljene zavrniti to nevarnost. Tako rat je bilo razpoloženje drugo, ko so pridrale carjeve armade proti Krakovu in Brnu, kakor danes, ko imamo opraviti s kmeti in delavci, ki stoje pod zastavami ruske revolucije.

Ne odobravam, da je postal Vanderfelde, predsednik mednarodnega biroja, belgijski minister, ter ostal kljub temu predsednik internacionale, kar je gotovo napadno, razumem pa, da je za njega prenehal v trenutku, ko je bila njegova de-

la napadena, in za Belgijo volja ta izras, napadena in preplavalna od nemške vojske, vsak drug obzir, kakor da brani svojo deželo.

Pravijo, da je internacionala propadla, in da je to njena krivda. To ni bila nikakršna krivda, to je bila usoda. Internacionala ni mogla imeti več moči, kakor posamezni proletarijat, ki so spadali k njej.

Govorec o resolucijah kongresov internacionale med vojno, naglašja, da je dolžnost mednarodne socialne demokracije, da skrbi za skrajšanje vojne, in to je najtežje. Avstrijski socialni demokrati so vedno podpirali poskus zopet zbrati internacionalo in dobiti medsebojni stik. Pomankanje stikov je bilo ena glavnih ovir, ki danes še ni popolnoma odstranjena. V Avstriji nismo imeli niti časopisnih poročil od zunaj in jih tudi še danes ne dobivamo. Inozemskih časopisov ne dobivamo razen slučajno in po ovinkih kako je zunanja Avstrije. Govoril sem z mnogimi vladajočimi gospodi ter jim obrazložil, da je popolnoma brezsmiselno, da nas odrežejo od poročil od zunaj pod pretezo, da bi utegnili priti vojna poročila ven in da bi moglo slabo vplivati na vojne dogodke. Če naj drugi ne vedo, kaj se godi pri nas, naj nam vsaj dovolijo, da mi izvem, kaj se godi pri njih. To vendar ni nevarno. Toda spoznal sem — in to je značilno, — da ta prepoved in vse, kar je z njo v zvezi nima namena, da naj mi ne izvem, kaj se godi zunan, marveč da naj ne izvem, kaj se godi v Avstriji! Obsodili so nas, da naj bomo absolutno nemi, gluhi in slepi in sedaj nočejo, da bi po ovinku preko inozemstva prišlo kaz do nas. Lagali so silno v inozemstvu, laž pa ni bila nič manjša pri nas. Laž je sploh najvišja patrijotična čednost v vseh deželah.

Velik trenotek v poteku dogodkov in tudi v razvoju internacionale je bila ruska revolucija. Nov dan se je pričel, to smo spoznali vsi, bila je odrešitev in vsi smo čutili, da se je nekaj zgodilo, kar odloča o naši usodi v vojni in daleč preko vojne, in vseh upanje se je obračalo do ruske revolucije. V tem trenotku so sklenili Nizozemci in Skandinavci sklicati v Stockholm kongres. Stockholmski kongres ni bil zaman, dal je moralno moč in ime Stockholm je postalo simbol volje proletarijata na celim svetu.

In kako je danes? Kdo ve to natančno, kdo more videti tudi za kulise? Ni vse tako miroljubno do mozga, kakor pravijo eni, in ni vse tako bojevit in neizprosno, kakor pravijo drugi. »Eno pa smemo vendar priznati, da je napravila misel miru, prokljanje vojne, ne samo te vojne, marveč možnosti vojne za vse čase, od leta 1915. sem velikansko pot. Če se ententa bojuje, da izpolni prvi Wilsonov program, potem more že danes reči, da je storila mnogo. Psihološki prekrat v masah visoko gori gre svojo neizprosno pot. Centralne države so že dolgo prišle z mirovnimi ponudbami, če pa primerjamo prvo mirovno ponudbo z zadnjim govorom grofa Czernina, moramo reči, da so se tudi nekega naučile. Ni se to, kar želimo, kar zahtevamo in kar je mogoče, da potrebujemo, da dosežemo cilj, ki ga baje same zasledujejo. Pred seboj imamo priznanje, da se odpovedujemo zavojevanju; a popolnoma negotovo in nedoločno se je isto izrazilo. (Leutner: V Avstriji sploh ne!) Mislim, da se soderug Leutner moti. Noben človek v Avstriji ni razbral iz tega govora drugega, kakor da se absolutno odpovedujemo aneksiji dežel; toda to nam ne more zadostovati zato ker, če že soderug Leutner ki je tako blizu, tega ni razumel, Angleži in Francozi še mnogo manj razumejo, ker imajo še mnogo manj zaupanja v besede naših diplomatov. Zato je moje mnenje, da se naj odpoved aneksijam jasno izreče.

Vse ofenzive, zmagovite in presrečne, s te ali one strani, nas ne pripeljejo bližje miru, stanejo pa tisoče in stotisoče žrtev. Vojna karti ne more odločiti miru, ne more ga pripeljati. Centralne države se upirajo in se bodo upirale in ententa jih ne bo pogazila tudi ne s pomočjo Amerike. Zalostno je, če prihajajo angleški zrakovci nad mirna mesta in mečejo bombe. Vprašam Vas pa: Če je tudi London stokrat trdnjava in ni proti nekemu mednarodnemu pravu, če mečemo na London bombe, kaj dosežemo? Strahu ne, pač pa mržnjo in odločnost za obrambo. Spominjam Vas samo na nekaj, kar je zelo karakteristično: Pri nas ni bilo nikdar pravega vojnega navdušenja proti Srbiji, proti Rusiji le silobur. Takrat pa je bilo razpoloženje najbolj grenko, ko je vstopila Italija v vojno. Rekli so, da to ni bilo treba. Pripravljeni smo bili ugoditi delu italijanskih židov, pripravljeni odstopiti dežele in mi socialni demokrati smo takrat povedali svoje mnenje. Vsakdo je čutil, da te vojne ni bilo treba. Dr. Adler razpravlja nadalje o podporni vojni ter konstatira, da je ona prinesla vojno z Ameriko, z vso Ameriko. In vedno še išče človeštvo miru po nemogočih poteh. Nato govori o papeževem mirovnem posredovanju in zopet o Czerninovih izjavah, ki ter končno o mirovnem vprašanju sploh.

Za podlago vzame stockholmsko resolucijo in resolucijo ruskega delavskega in vojskega svetja, ki da sta obe vredni, da se o njih prične diskusija, zlasti ker imata obe isti cilj: Razoroženje in rešitev narodnostnega vprašanja. Belgija, kot edina ovira za mir, je izginila iz diskusije odkar je nemški državni tajnik izjavil, da je edina točka, o kateri ni mogoče govoriti, Alzacija in Lotaringa. Toda tam, kakor z naše strani v Srbiji so se zgodile napake. Mi vemo prav dobro, da avstrijska vlada Srbije ne bo mogla obdržati in da tega tudi ne zahteva. Uprava tam spada pa ni taka, da bi pripravljala za bodočo prijateljsko razmerje s Srbijo. Kar nas bolj zadeva, je, da se zahteva avtonomija za Bosno in Hercegovino. Ubogi Avstriji smo edini, ki še niso priznali aneksije Bosne in Hercegovine. Mi imamo aneksijo še v zakonu. Dobro pa bi bilo, če bi se v Bosni in Hercegovini vedli tako, kakor država, ki hoče biti prijatelj narodom, ki jih objema. Isto velja za razmerje med nemškim narodom in slovanskimi narodi v Avstriji, ki se od vlade in gotovih strank neprestano zastruplja z novimi dolžitvami in denunciacijami. Dobro bi bilo, da se napravi tudi na znotraj mir v naši državi. Delo proletarijata pa je, da se proti obup, ker je obup slab svetovalec in izraz slabosti, kakor je morda upravičen. Naše delo je, da pokažemo odločno voljo, da storimo vse v dosegu miru. Mi zahtevamo, da se za vsem narodom možnost, da se živi, pred vsem pa hočemo, da se ne strelja več!

Socialnodemokratski zbor je sprejel po dr. Adlerjevem govoru sklep in brez debate to-le

resolucijo:

Strankarski shod spoznava kot sedaj prvo in najnujnejšo nalogo socialističnega proletarijata, da da na razpolago vse svoje moči v doseg miru. Nadaljevanje klanja je brezpomembno in nesmiselno do norosti, tem bolj, ker je prišlo vsem, ki hočejo videti, že do spoznanja, da uspehi vojaške sile v tej vojni ne morejo dovesti do odločitve. Obe sovražni državi v skupini poizujata neprestano nove milijone na morišče, nobena skupina pa ne more doreči skupine končno potlačiti. Ne ostane torej nič drugega, kakor da se to strašno klanje konča s sporazumom. Proletariat odklanja vsako nasilje proti kakemu narodu kot zločin ne samo na onem narodu, ki bi bil žrtev sile, marveč tudi na narodu, čigar vlada bi delala silo. Končati vojno s silo pa je tudi nemogoče, pot sporazuma torej neizogibna in potrebna.

Kot najnujnejšo pomočnico za mir pozdravlja zborovanje ruske revolucije, s katere zmagajo nad carizmom se pričene nova era zgodovine kulturnega človeštva. Žrtev polni boj revolucionarnih delavcev in kmetov Rusije zasluje nemška socialna demokracija Avstrije ne samo s svojimi vročimi željami, marveč kot lastno zadevo kot odločilo za zgodovino borečih se proletarijata v vseh deželah.

Stvar ruske revolucije in stvar narodnega mira je nerazdružno zvezana. In naša stranka je služila obema, ko je podpirala združeno, žilavo in premišljeno prizadevanje nizozemsko - skandinavskega komiteja in delegatov ruskega delavskega in vojskega svetja združiti proletarijate vseh dežel v mirovnem delu in doseči obnovitev internacionale. Zborovanje pripozna kljub vsem težkostom do sedaj dosežene uspehe na tem polju ter upa, da se skoraj posreči pomembno delo v Stockholm.

Zborovanje proglašja kot samo ob sebi umevno dolžnost političnega in parlamentarnega zastopa socialne demokracije, da izrazi z vso energijo vsako možnost, da deluje za mir. Vlado je nujno pozvati, da nadaljuje započeto pot ter pozove vse vojaške sile držav, da naj se zbere k mirovnim pogajanjem; vlada naj odkriči v jasnih besedah, da je pripravljen pričeti s takimi pogajanjmi pod pogojem, da ne stremi po nikakršnih aneksijah in vojnižnih dohodkih, ter naj za to pridobi svojih zaveznikov.

Zlasti je obnoviti Srbijo, Romunsko in Belgijo ter ne smejo ostati te države, kakor tudi ne neodvisna Poljska in kakršnikoli odvisnosti v gospodarskem ali vojaškem oziru.

Izjavi naj, da je končno pripravljena storiti gotove predloge in jih sprejemati, da se doseže mednarodno razoroženje, obligatorna odločitev vseh sporov med državami potom mednarodnih razsodišč in novo mednarodno pravo ter prepreči tako obnove danes divjajočega morenja narodov.

Politične vesti.

== Spor za kamniški okraj. Poročali smo, da je hotel kamniški dekan izbrati dr. Krekovo smrt za politično zapuščino Krekovega volilnega okraja dr. Šusteršiču. Pridobil je nekaj županov, v katerih imenu je »Katoliško politično društvo« naprosilo dr. Šusteršiča, naj prevzame zastopstvo interesov kamniškega okraja. Ta korak je vzbudil po vsem okraju veliko ogorčenje, o čemur so pričali tudi razni nam poslani dopisi. Mi smo pri tej priliki izrekli mnenje, da spadajo podobne zadeve izključno v kompetenco »Jugoslovanskega kluba. Temu mnenju se je pridružila tudi večina prebivalstva kamniškega okraja. Sobotni »Slovenec« objavlja sledečo izjavo: Odbor Kmetijske zveze za kamniško dekanijo, zbran v seji dne 24. oktobra t. l. v Kamniku v navzočnosti podpisanih odbornikov, je soglasno sklenil, da se v zadevi začasne zastopstva kamniškega po dr. Krekovi smrti izpraznjenega okraja obrne do Jugoslovanskega kluba, naj on odloči, kdo ima zastopati interese našega okraja. Po misli odbora bi bila za to najposposobnejša gospoda dr. Lovro Pogacnik kot zvest učenc in prijatelj blagopokojnega dr. Kreka in dr. Benkovič kot kamniški rojak. In v dr. Krekovem narodnem in ljudskem duhu uhočemo — to lahko izjavljamo v imenu ogromne večine ljudstva — naj se vodi dalje naša politika. Ves slovenski svet, da vse slovanstvo v Avstriji je ob dr. Krekovi smrti sijajno manifestiralo, da je bila dr. Krekova politična smer prava. Kmečka zveza bo zastavila ves svoj vpliv, da se bo naša politika nadaljevala v duhu nepozabnega nam dr. Kreka. Sveto zapuščino Krekovo bomo zvesto čuvali nasproti vsakomur. — Franc Borec, tajnik zapisnika. Anton Pirnat, Valentin Benkovič, I. Strcin, Franc Gams, župan, Karel Prelesnik.

== Za deklaracijo se prav pridno izjavljajo slovenske občine tako v zadnjem času občinski odbora v Dragomlju pri Domžalah in v Podgorici. Slovenske občine, povzdignite svoj glas! Zastopuje kratka izjava, v kateri povdarja občinski zastop, da se v polnem obsegu pridružuje deklaraciji Jugoslovanskega kluba z dne 30. maja za ujedinenje in svobodo Slovencev, Hrvatov in Srbov. Izjave naj se pošiljajo naravnost na naslov Jugoslovanskega kluba, Dunaj, parlament.

== Vipava za deklaracijo. Občinski odbor vipavski je v svoji seji dne 20. oktobra 1917 na predlog gosp. dekana Lavriča soglasno sprejel naslednjo resolucijo: Zastop občine Vipava navdušeno pozdravlja po soglasnem sejnem sklepu dne 20. oktobra 1917 izjavo presvetlega gospoda knezoškofa ljubljanskega in vseh slovenskih političnih strank z dne 17. septembra 1917 tika-

Jugoslovanskega kluba z dne 30. maja t. l. mirovne prizadevanja papeža Benedikta XV. in cesarja Karla. Nadalje je soglasno sklenil, da se ta izjava objavi v obeh slovenskih dnevnikih in o tem obvesti tudi Jugoslovanski klub na Dunaju.

== Kakšen duh vlada v gosposki zbornici, je pokazala sobotna ustanovna seja tehničnega združenja članov gosposke zbornice. Predsednik dvorni svetnik Dörnell je pozdravil navzoče z daljšim govorom, v katerega je vpletel tudi nekaj čeških stavkov. Takoj je vstal gospod Ginzkey ter je imenu nemških članov — protestiral! Znani veletovarnar Krizik je repliciral na te protest z izjavo, da se bo gosposka zbornica že se morala navaditi na češke govore. Češki člani gosposke zbornice so živahno pritrdili.

== Grof Czernin ni šel v Budimpešto. Zunanji minister grof Czernin ni bil meniti v soboto v Budimpešto, da konfirira z ogrskimi ministri. Vsled krize v ogrski vladi pa je grof Czernin ostal na Dunaju. Pač pa se je vršilo v soboto v Budimpešti posvetovanje avstrijskih in ogrskih ministrov.

== Krizna na Ogrskem. Večina ogrskega državnega zbora, ki je, kakor znano, proti sedanji vladi v opoziciji, je izzvala s tem, da se je v petkovi seji izrekla proti vladi, resno krizo. Govorila, da bo Wekerlejev kabinet demisijski. Obširnejše poročilo objavimo jutri.

== Nemška kanclerska kriza. Nekateri berlinski listi poročajo, da je državni kancler dr. Michaelis 26. t. m. podal cesarju demisijsko. Govorila se, da ima knez Bülow namigovanja, da ga pokličejo za kanclerja. Vsa levica, velika večina centra in številni narodni liberalci so proti tej kandidaturi. Šanse za Kühlmana so narasle.

Dnevne vesti.

— Ljubljana v zastavah. Včeraj dopoldne se je po Ljubljani raznesla radostna vest, da je Gorica zopet osvojen. Na gradu in na uradnih poslopih so zaplapolile zastave in kmalo so sledile temu vzgladu tudi mnoge privatne hiše. Pred našo redakcijo so se zbirale ves dan gruče ljudi, da citajo najnovejša brzojavna poročila. Dopoldne Gorica, popoldne Čedad, zvečer Podgora, Tržič, vest za vestjo je vzbujala vedno novo veselje. Naši begunci žarijo radosti in najraje bi danes odhiteli na svoje domove. Povsodi pa se govori z največjim občudovanjem o uspehih zaveznikov čet, ki so v kratkih dneh uničile vse italijanske pridobitve ter sedaj z naravnost groznimi udarci razbijajo italijansko armado, neodoljivo si odpirajoč poti v benečansko ravnino. Popoldne in zvečer so navzlic slabemu vremenu igrale po mestu vojaške godbe. Dolgo že Ljubljana ni slišala veselih zvokov vojaških koračnic.

— Odlikovanje pokojnega velikega admirala Hausa. Cesar je odlikoval pokojnega velikega admirala Hausa s komanderskim križem vojaškega reda Marije Terezije.

— Odlikovan slovenski general. Spodnještajski Slovenec generalmajor Ivan Burja je povzdignjen v plemeni stan.

— Najvišje pohvalno priznanje je bilo izrečeno rezervnemu poročniku Franu Vidmarju vavb. p. št. 28.

— Vojaške vesti. Praporščaki 2. strel. p. Antona Berlot, Josip Ciki, Alojzij Pirnat, Josip Ščifir in Josip Sinigoj so povišani za poročnike.

— Cesarska maša na ljudskih šolah. Vsled ustnega naročila c. kr. deželnega šolskega sveta je odredjeno, da se god Velicanstva presvetlega cesarja Karla I., to je 4. novembra t. l., na vseh ljubljanskih ljudskih in meščanskih šolah praznuje z nedeljsko službo božjo. Ki naj bo obenem slavnostna cesarska maša s primerno cerkveno propovedjo. Po maši se odpoje zahvalna in cesarska pesem. Na to odredbo se opozarjajo starši in mladina vseh šol, zlasti onih, ki so sedaj brez pouka.

— Predavanje profesorja Ilesiča na zagrebški univerzi. Kakor javlja »Obzor«, se mudi profesor dr. Fran Ilesič te dni v Zagrebu ter bo še v tekočem semestru nadaljeval kot docent hrvatske univerze svoja predavanja o slovenski književnosti.

— Prvi ustanovnik hrvatskega časniškarskega društva, ki je te dni obnovilo svoje delovanje, je postal z zneskom 1000 K veletržec Vladimir Arko v Zagrebu.

— C. kr. posredovalnica za delo vojnim invalidom. Deželni urad Ljubljana. Dela iščejo: 1 abiturient gimnazije pisarniške službe pri kakem podjetju ali pisarni, 1 knjigovodja ali korespondent slovenskega, hrvaškega, nemškega, italijanskega in francoskega jezika, 1 sluga, 1 vratar, 3 čuvaji in 1 hlapec za k. živini. Pojasnila daje c. kr. posredovalnica, ki se nahaja v ravnateljski pisarni c. kr. državne obrtne šole, Gorupova ulica 10. I. nadstropje, vrata 33. Uradne ure 9.—11 in 3.—5.

— Iz Spodnje Šiške nam pišejo 28. oktobra: Včeraj smo spremlili umrlo 87letno pristno šiškarco »Škarjevčeva mater«. Preživila je skrbnega sina — pred 2 leti vesled ostrupljenja krvi preminulega slikarskega mojstra — še prejel pa hčer in vnuka. Ostala je sama, životarila in hiral ob britkih spominih na zgubljene ljubljence — se

tolažila s tem, da ima vendar sinova in hčerka sinove. — Po posredovanju gospoda Seidla je sprejemala tudi denarno podporo od ljubljanskih občin. Sočutno so olajšali rajni trpljenje tudi sosedji, zlasti hišne gospodinje ter mnogi znanci. »Škarjevčeva mater« je desetletja vzorno vzdrževala red v čitalnici in vsi njeni sorodniki so bili marljivo sodelovali v pevskem zboru, pri dramatičnih predstavah itd. S »Škarjevčev« materjo je zgubila šiška edino, ki je umela vezati »petelina«. Ob slovesni nastopih je že z dnevom pričela vezati peče. — Ohranimo vrli ženi zaslužen častni spomin! — D.

Poročil se je dne 28. oktobra 1917 nadučitelj Jos. Jerše z gđc. Vero Obreza. Bilo srečno.

S strehe neke dvonadstropne hiše v Celju je padel vajenec J. Lampl kleparja Potznerja ter se je tako pobil, da je kmalu na to v bolnišnici umrl.

Tatovi na železniki proti Maribor-Celje. Poročali smo že o velikih tatvinah na železniki proti Maribor-Celje, kjer je v zadnjem času na zagoneten način izginilo iz plombaranih železnih vozov mnogo živih in drugega blaga. Sedaj so v Celju aretirali kondukterja Bednarskega in vladovodjo Schorna kot člana tatinske družbe. Bednarskega se je baš motal v nekem vagonu z ukradenim prekaženim mesom.

Zgubila se je Foksterier - pisca, povsem bela, ima dve črni lisi na očesih, na vratu usnjati jermen, ter sliši na ime Milka. H komur se je zatekla, se vljudno prosi, naj isto potro dobi nagrado odda ali sporoči nadp. Kaiser, Garn. bolnišnica 8, Zaloška cesta 29.

Dvojnat Wertheim - ključek je bil pretečen teden najden v Hrenovi ulici. Izgubljen naj se zgleda zanj pri g. Prosenču v Hrenovi ulici št. 13.

Tiskovni dom namerava postaviti Cirilova tiskarna v Mariboru na zemljišču, ki ga je kupila nasproti franciškanski cerkvi. Dosedanji prostori tiskarne, ki izdaja »Straža« in »Slovenskega Gospodarja«, so prenamenjani. Tiskarna je izdala poseben oklic za pobiranje darov za Tiskovni dom. Kdor bo plačal 1000 K bo ustanovil, kdor 200 K bo dobrotnik Tiskovnega doma.

Iz Trbovelj nam pišejo: Vinska trgatav in ž njuno družena veselica, ki jo je priredilo tukajšnje tamburaško društvo »Kolo« v prid trboveljskim vdovam v vojni padlih vojakov, se je vršila v najlepšem redu in v veliko zadovoljnost mnogostevljenega občinstva, ki jo je posetilo. Najskrenejša zahvala vsem darovalcem, ki so na ta ali oni način pripomogli, da je trgatava, ki je imela 251 K dobička, tako lepo uspešna. Denar se je oddal tukajšnji občini.

Slovensko podporno in izobraževalno društvo »Domovina«, v Gradcu vprizori 1. novembra v prostorih Mayr - Peyrinsky Bürgergasse 3, žaložilo ob Milnar in njegova hčr. Začetek točno ob pol 8. zvečer. Blagajna se odpre ob pol 7.

Aprovizacija.

+ Zelje na rumene izkaznice A. Stranke z rumenimi izkaznicami, zaznamovanimi s črko A, dobje zelje v terek, dne 30. t. m. popoldne v cerkvi sv. Jožefa. Na vrsto pridejo vse do 2. pol 3. Vsaka oseba dobi 1 kg, kilogram stane 80 vin.

+ Zelje na rumene izkaznice B št. 1 do 500. Stranke z rumenimi izkaznicami, zaznamovanimi s črko B, prejmejo kisto zelje v terek, dne 30. t. m. popoldne v cerkvi sv. Jožefa. Red je tale: od pol 3. do 3. št. 1 do 100, od 3. do 4. št. 101 do 300, od 4. do 5. št. 301 do 500. Vsaka oseba dobi 1 kg, kilogram stane 80 vin.

+ Špeh za IV. okraj. Stranke IV. okraja prejmejo špeh v sredo, dne 31. t. m. in v petek, dne 2. novembra na Poljanski cesti št. 15. Določeno je tale red: v sredo, dne 31. t. m. popoldne od 12. do 1. št. 1 do 200, od 1. do 2. št. 201 do 400, od 2. do 3. št. 401 do 600, od 3. do 4. št. 601 do 800, od 4. do 5. št. 801 do 1000. V petek, dne 2. novembra dopoldne od 8. do 9. št. 1001 do 1200, od 9. do 10. št. 1201 do 1400, od 10. do 11. št. 1401 do 1600. Vsaka oseba dobi 1/4 kg, kilogram stane 8-80. Prinesite s seboj poleg nakazila za mast tudi mesečne maslobozne izkaznice.

+ Krompir za VII. okraj. Mestna aprovizacija bo oddajala strankam VII. okraja krompir v pivovarni Union v Spodnji Šiški v terek, dne 30. t. m. in sredo, dne 31. t. m. Določen je tale red: v terek, dne 30. t. m. popoldne od 2. do 3. št. 1 do 100, od 3. do 4. št. 101 do 200, od 4. do 5. št. 201 do 300. V sredo, dne 31. t. m. dopoldne od 8. do 9. št. 301 do 400, od 9. do 10. št. 401 do 500, od 10. do 11. št. 501 do 600, popoldne od 2. do 3. št. 601 do 700, od 3. do 4. št. 701 do 800, od 4. do 5. št. 801 do konca. Vsaka oseba dobi 10 kg. Kilogram stane 30 vin.

+ Izkaznice za zдроб in druga živila za otroke do 3. leta ter za doječe in noseče matere se bodo izdajale v mestni posvetovalnici od 2. do 24. novembra 1917 vsakokrat popoldne od 3. do 5. ure, in sicer: Za stranke v I. krušnem okraju s črkami A do K 2. novembra, s črkami L do Ž 3. nov.; v II. krušnem okraju s črkami A do K 5. nov., s črkami L do Ž 6. nov.; v III. krušnem okraju s črkami A do K 7. nov., s črkami L do Ž 8. nov.; v IV. krušnem okraju s črkami A do K 9. nov., s črkami L do Ž 10. nov.; v V. krušnem okraju s črkami A do K 12. nov., s črkami L do Ž 13. nov.; v VI. krušnem okraju s črkami A do K 14. nov., s črkami L do Ž 15. nov.; v VII. krušnem okraju s črkami A do K 16. nov., s črkami L do Ž 17. nov.; v VIII. krušnem okraju s črkami A do K 19. nov., s črkami L do Ž 20. nov.; v IX. krušnem okraju s črkami A do K 21.

nov., s črkami L do Ž 22. nov.; v X. krušnem okraju s črkami A do K 22. nov., s črkami L do Ž 24. nov. — Noseče matere morajo predložiti potrdilo, da traja nosečnost že nad 3 mesece, doječe matere pa potrdilo, da doje otroka ter da otrok še ni 10 mesecev star. Zato zadostuje potrdilo zdravnika ali zaprisežene babice in pa izpisek iz krstne knjige, da doječi otrok še ni nad 10 mesecev star. Tudi za izkaznice za otroke do 3. leta je treba predložiti izpisek iz krstne knjige.

+ Vprašalne pole za petrolej. V novici se opozarja, da se oddajo vprašalne pole za petrolej v Galetovi hiši pritličje le onim obrtnikom, ki imajo pri svojem obratu zaposlene več kakor dve obrtni pomožni osebi, ali ki rabijo za svojo obrt več kakor jeden delaven prostor; dalje zavodom ter javnim uradom in pisarnami ako nimajo v svojih prostorih ne električne ne plinove luči. Za dokaz da nimajo ne plinove ne električne luči zadostuje uradni pečat plinarne in elektrarne, katerima se mora predložiti vprašalna pola v potrdilo. Trgovine, ki ne prodajajo živil, dalje zasebne stranke in pisarne ne dbe vprašalnih pol. Izpolnjene vprašalne pole potrjene od plinarne in elektrarne je predložiti v mestni posvetovalnici najkasneje do 6. novembra t. l., ker se bo na poznejše prošnje oziralo v toliko-če bi preostalo kaj petroleja. Drugi naj ne hodijo po nepotrebnem na magistrat, ker vsled majhne množine petroleja pod nobenim pogojem ne morejo dobiti več petroleja kakor ga bodo dobili na karte.

Razne stvari.

* Afera na praški univerzi. »Nar. L.« poročajo: Prorektor češke univerze letos ni predlagal, da bi se vršila običajna slavnostna instalacija novega rektorja. Vzrok je najbrž ta, da dijaštvo ne priznava

rektorja — teologa. (Po dolgoletnih sporih je bil letos za rektorja praške češke univerze izvoljen zopet teolog.)

* »Jugoslavlani« ali »Slovenci«. Slovenski filolog nam piše: Oznaka »Jugoslavlani« je v toliko upravičena, v kolikor n. pr. Dolenjet, Primorci itd. Oznaka »Jugoslavlani« pomeni Slovane: Bolgare, Srbe, Hrvatce in Slovence, ki prebivajo na jugu od Severoslovjanov Lužičanov, Čehov, Poljakov in Rusov, in torej med drugim označuje tudi zemljepisno lego. Pristna, pravilna in skupna oznaka za vsa jugoslovanska plemena, Slovence, Hrvatce, Srbe in Bolgare »Slovenci« in to radi tega, ker so se skupni predniki teh plemen sami sebe imenovali »Slovjane« in ne nikdar »Jugoslavlani«. Povsem naravno. Ako so se očetje Bolgarov, Hrvatov, Slovencev in Srbov imenovali Slovjeni, potem morajo dosledno skupno označbo imeti sinovi Slovjenov, Srbi, Slovinci, Hrvatci in Bolgari in to drugo ne more biti nego edino pravilno »Slovjenci«. Potomci Slovjenov, imejmo v čislili naše prednike ter bodimo ponosni na njih ime, ki je obenem tudi naše ime in nas spominja, da smo enoten narod.

Izdajatelj in odgovorni urednik:
Valentin Kopitar.

Lastnina in tisk »Narodne tiskarne«

Mlajšo prodajalko in učenko

zmožno slovensčine in nemščine išče neka tukajšnja trgovina za galanterijsko in kuhinjsko blago za takoj. Ponudbe pod »Takojšen nastop 3668« na upr. »Sl. Nar.«

Hiša enonadstropna

pripravna za vsako oort se proda pod zelo ugodnimi pogoji v Višnji gori na Dolenjskem. Zraven hiše dve kleti, hlevi, pod tla. Več pri H. Težak Sv. Jakoba trg št. 5 Ljubljana. 8360

Sprejme se takoj priden in pošten

HLAPEC

event. begunec k par konjem proti primerni plači in popolni oskrbi v trgovini Jos. Wagner v Šmarju, pri Jelšah. 3695

Kupi se vsaka, tudi najmanjša, množina dobro posušenih

olupkov od hrušek in jabolk

vsako posebej po 2 kromi kg in dobro posušene predelane od hrušek in jabolk po 80 v. kilogram. Ponudbe in pošiljatev se prosi na na tvrdo Fran. Koz, Ljubljana.

Iščejo se

: SODARJI :

za vinsko trgovino proti tedenski plači 90 krom. Ponudbe: Zagreb, Poštni predal št. 41.

MLIN

na stalni vodi, 5 parov kamnov, poleg tega gospodarske zgradbe, zidane, trdokrite 6 oralov šume, sadovnjakov in travnikov za ceno 50.000 krom proda Graščina Krupa, pošta Gradac, Belokrajina.

Prižigalniki

za prižiganje cigaret, ter posameznih delov vedno v veliki zalogi. Etagros-cene za trgovce.

vido Bratovž, Ljubljana, Stari trg št. 4.

Najboljše

zamaške

vsake velikosti se dobi pri Zagrebški industriji zamaškov in predmetov iz probkovine L. Jurič, Zagreb. 3553

Proda se dvojje lepih posestev v sev. Bosni

eno v površini 500 johov, in drugo 100 johov in sicer: 1000 johov polja, 250 johov travnikov, 225 johov gozda, 25 johov širvirka v najkrajnjem in najživahnejši okolici, blizu železnice, 3 km. od parobrodne agenture. Prvovrstna zemlja črnica. Vsako posebej v večjih parcelah. Poslojpa in fundus instruktus. Za čas vojne ima vojaštvo v zakupu. Dosedaj vse obdelano. Letni dohodek okrog 300.000 K. Cena katastralnemu joku (5.600 m²) 1.600 K. Naslov pove upr. »Slovenskega Naroda« 3614

Kupujem in prodajam.

bodisi pohištvo, steklenino, železo, sulice, porcelan, orožje, podobe, star denar, sploh vse, kar je najmanj 50 let staro.

Obenem kupim staro zobovje. Posredujem za hiše, zemljišča itd.

Albert Derganc
brives in koncesijoniran starinar
Ljubljana, Frančiškanska ulica 10.

Celjskim Slovincem!

Ker se pri svojem odhodu nisem mogel od vseh svojih cenjenih kolegov osebno posloviti, se poslavljam danes javno, in se zahvaljujem, še enkrat, našemu cenjenemu »kvartetu« kot tudi našemu društvu »koloburnikov« za prekrasne urce, katere sem v svojem kratkem bivanju v Celju med njimi prejel! Spominjal se bom vedno na vseh mojih potih naših slovenskih fantov 87. polka kot tudi naših slovenskih deklet, katera so z krasnim petjem okincala naš zadnji nepozabni večer. Ravno tako pošiljam iskrene pozdrave naši mami gostilne »Mesto Gradec«.

Bog živi!

Urek.

Prostovoljna dražba

bode

v petek, dne 2. novembra ob 9. uri.

Na dražbi se bode prodajalo razno pohištvo

in sicer

na Viču št. 109 pri Ljubljani.

Prodajam orehe

tudi v mali množini. Ponudbe s ceno pod »Orch/3683« na upravo »Slov. Naroda«.

Trgovski pomočnik

prost vojašine, izvežban v mešani stroki, več slovenskega in nemškega jezika, želi službo v mestu ali na deželi. 3678

Naslov pove upravnistvo »Slov. Naroda«.

Stara kočija

(Landauer) dobro ohranjena in elegantno opremljena je na prodaj. Ravnočas se proda klavir. 3682

Naslov pove upravnistvo »Slov. Naroda«.

Neka gospa želi za takoj meblovano SOBO

s posebnim vhom, ter električno razsvetljavo. Lahko bi preskrbel vsak dan nekaj mleka. Ponudbe pod »Dr. K. 9/3670«, na upravnistvo »Slovenskega Naroda«.

DRVA

kupi vsako množino, (tudi v zameno blaga). Če v bližini ljubljanske okolice dostavi eventuelno kupec sam vozove. — Ponudbe na upravo hotel »Slon« v Ljubljani. Istotam se proda večja množina razne velikosti likerjevih praznih

STEKLENIC.

Dve DEKLI

za navadna dela se sprejmeta takoj. — Osebn. ponudbe Hotel »Slon« Ljubljana.

Proda se dobro ohranjeno

moško KOLO.

Komenskega ulica št. 36, pritličje.

Na prodaj so

dve plemenski kobilici in eno žrebe.

Poljanska cesta št. 55., pritličje.

ŠUME

(gojzde) blizu kolodvoru Gradac, na parcele od 5—10—50 oralov, proda po 1200 kron za katastralni oral (1600² sežnjev) Graščina Krupa, pošta Gradac, Belokrajina.

Fran Marolt, Ljubljana, Slovenske 1085

vojaške narodne pesmi

za K 150 ali 180 se dobe še.

Po pošti 20 v. več. Najlepše darilo!

BUKOV GOZD

za izdelovanje drv, kakor tudi gotova drva se kupi po visoki ceni, na Kranjskem ne daleč od železniške postaje. — Vzame se tudi večja njiva v najem v okolici Ljubljane. — Ponudbe: Ljubljana Poštni predal št. 151. 3505

Gobe jurčke

tudi lisičke, parkelce, mavrohe brezovke in druge suhe gobe
kupi v vsaki množini Sever & Urbanič, Ljubljana, Wolfova ulica št. 12.

Primarij dr. JOSIP STOJC

ordinira od 1. novembra t. l. naprej samo enkrat na dan in sicer od 11. do pol 1. ure.

Popoldanska ordinacija se torej opusti do preklica.

Ugoden priložnostni nakup.

Vedno z najboljšim uspehom obratovani, nasproti kolodvoru ležeči

hotel Rodica v Bohinjski Bistrici

na Gorenjskem, last ga. Otona Doktoriča, s popolno upravo in velikim poljem pride dne 5. nov. t. l. pri c. kr. okrajni sodnji v Radovljici ob pol 11. dop. soba št. 26 na dražbo. Hotel z upravo vred je sodnijsko cenjen na 81.822.58 K, najnižji ponudek znaša 54.548 K. Potrebni vadij 8200 K. V skupni cenilni vrednosti všteti inventar je cenjen na 5991.64 K. Interesentje naj si pravočasno preskrbe potne liste za Kranjsko.

Št. 15.482.

3696

RAZGLAS.

Naznanitev blaga, obleke in perila.

Na podlagi § 2. češ. naredbe z dne 24. marca 1917, drž. zak. št. 131, je odredila c. kr. deželna vlada, da morajo vsi trgovci in obrtniki, ki imajo blago, obleko ali perilo v zalogi ali za druge hranjeno, svoje zaloge po množini in vrsti plemenito naznaniti mestnemu magistratu tekom 8 dni od dneva te razglasitve.

V poštev prihajajo vsi predmeti, ki so naštet v § 10. min. naredbe z dne 21. septembra 1917, drž. zak. št. 383, in katere se sme ljudem oddajati za lastno uporabo izključno le proti uvedenim nakaznicam.

V naznanilo mi vzeti predmetov, ki so naštet v razglasu c. kr. trgovskega ministrstva z dne 21. septembra 1917, drž. zak. št. 384, in za katere ni potreba pri prodaji nakaznic.

Naznanilo so dolžni oddati:

1. Vsi izdelovalci blaga, za katero so predpisane nakaznice.
2. Vsi trgovci z navedenim blagom, s konfekcijskim blagom in s starimi oblekami.

3. Vsi, ki obrtoma predelavajo navedeno blago (konfekcionarji, krojači).
4. Vsi obrtniki, ki navedeno blago samo pri izdelavi drugih predmetov rabijo, tako na primer: knjigovezi, tapetniki, modistinje, čevljarji, klobučarji, sedlarji, rokovičarji itd.

Kdor se ne bi odzval tem razglasu, kaj zamolčal ali podal le nepopolne in nepravilne podatke, se bo kaznoval po politični oblasti z denarno globo do 5000 K ali z zaporom do 5 mesecev, v kolikor bi ne nastopile še strožje kazni.

Mestni magistrat Ljubljanski,

dne 25. oktobra 1917.

Podružnica Ljubljana. JADRANSKA BANKA Podružnica Ljubljana.

Delniška glavnica: K 12.000.000.

Rezerve: okrog K 1.000.000.—.

SPREJEMA: Vloge na knjičice in jih obrestuje po čistih 4%—
Vloge na tekoči in žiro račun proti najugodnejšemu obrestovanju. Dviga se lahko vsak dan brez ozira na moratorij. Rentni davek plača banka iz svojega.
KUPEJE IN PRODAJA: Devize, valute, vrednostne papirje itd. in srečke c. kr. razredne loterije.

Centrala:
Trst.
Podružnice:
Dobruška
Bunaj
Kotor
Metković
Opuzen
Spiljet
Sibenik
Zadar

ESKONTIRA: Menice, devize, vrednostne papirje itd.
IZDAJA: Čeke, nakaznice in akreditivne na vsa tu- in inozemska mesta.
DAJE PREDUJME: na blago, ležeče v javnih skladiščih.
PREVZEMA: Borzna naročila in jih izvršuje najkulantneje.

Brzjavni naslov: JADRANSKA.

10

Telefon št. 257.